

видатного педагога Василя Сухомлинського може стати джерелом розв'язання проблем виховання і навчання молодших школярів. Розкриваючи найпотемніші схованки дитячої душі, усвідомлюючи роль учителя у духовному, розумовому, естетичному, фізичному, трудовому вихованні підростаючого покоління, педагог утверджував непохитну єдність природи і дитини.

Список використаних джерел:

1. Волкова С.А. Екологічне виховання школярів / С.А.Волкова. – К.: Знання, 1985. – 48 с.
2. Крисаченко В. С. Екологічна культура / В. С. Крисаченко. – К., 1996. - 165 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в п'яти томах / В.О.Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1980. – Т.5. – 677 с.
4. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в п'яти томах / В.О.Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1979. – Т.2. – 717с.
5. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: У п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – Т.2. - К.: Радянська школа, 1976.
6. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1984.

Ткаченко К.Ю.

аспірант,

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди*

ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ А.С.МАКАРЕНКО ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДГОТОВКИ ДО ЖИТТЯ

В умовах становлення ринкових відносин, роль трудового виховання молоді суттєво зростає. Важливою частиною трудового виховання і навчання є безпосереднє оволодіння трудовими вміннями та навичками. Завдяки праці формуються позитивні якості особистості, здійснюється розвиток розумових здібностей людини, вдосконалення творчої активності, в процесі праці людина міцніє фізично, розвиваються його трудові вміння і навички. Трудова активність, сформованість творчої, працелюбної особистості невід'ємна умова гармонійного її розвитку.

У Концепції національного виховання звертається увага на важливість використання надбань української народної педагогіки,

необхідність перебудови на її основі навчально-виховного процесу, зокрема процесу трудового виховання. Оскільки витoki народної педагогіки знаходяться у сімейній педагогіці, надзвичайно цінною, актуальною для наукового аналізу є проблема трудової підготовки дітей у процесі родинного виховання.

Характеризуючи стан розробленості цієї проблеми, слід зазначити, що інтерес до питань, які стосуються трудового виховання молоді, її підготовки до самостійного життя, ми звертаємось до вагомого внеску у теорію та практику педагога А.С.Макаренка.

В процесі дослідження проблеми ми з'ясували що проблемою трудового виховання А.С.Макаренка займались Н.В.Абашкіна (Професійна підготовка вихованців у навчальних закладах А.С.Макаренка і Г.Кершенштейна), Л.І.Гриценко (А.С.Макаренко про гуманну роль соціуму у розвитку особистості), В.В.Громовий (Соціологічний експеримент А. С. Макаренка), С.Сухорський (Ставлення сучасників А. Макаренка до його соціально-педагогічного експерименту) та ін. Трудове виховання молоді у педагогічній спадщині А.Макаренка знаходимо у наукових дослідженнях М.Євтуха, І.Зязюна, Н.Абашкіної, С.Соколовського, М.Гетьманця, М.Окси, В.Коротова, М.Ніжинського, В.Струманського, В.Петрової, А.Фролова, М.Ярмаченка, Н.Носовець, М.Красовицького та ін.

Мета статті полягає в теоретичному аналізі стану проблеми трудового виховання, як елемент підготовки до життя у педагогічній спадщині А.С.Макаренка.

У практичній роботі педагога А.С.Макаренка, ми знаходимо розробку «поєднання навчання з продуктивною працею як вирішальний фактор формування особистості у радянському суспільстві, правильне радянське виховання неможливо уявити собі як виховання нетрудове. Праця завжди була основою людського життя, створення благополуччя людського життя та культури» [1].

А.С.Макаренко зазначив, «Труд взагалі - не є виховним засобом. Він повинен бути частиною єдиного виховного процесу, що має конкретну мету і чітку структуру» [1]. У педагогічній концепції А.С.Макаренка, виробленій під час керівництва колонією імені М.Горького та комуною імені Ф.Е.Дзержинського, можна виділити ряд моментів, вимог до організації праці дітей, яка мала б виховуючий характер. «Праця дітей, вважає А.С.Макаренко, повинна бути продуктивною, організованою в умовах конкретного виробництва. Праця, що не має на меті створення цінностей, не є позитивним моментом виховання, так що праця, так звана навчальна, і та повинна виходити з уявлення про цінності, які може створити» [1].

Під час трудового виховання, на думку А.С.Макаренка, мають бути дві нерозривні сторони: по-перше, у процесі праці виховувати у дитини любов до неї; по-друге, формувати в них уміння і навички працювати.

Виховний вплив праці можливий тільки тоді, коли вона посилює, результативна, має творчий характер, осмислена, колективна, педагогічно доцільна [2].

А.С.Макаренко вважав, що справжня доброта, повага до особистості дитини неможливі без послідовної, безкомпромісної вимогливості з боку вихователя. Саме повага та вимогливість, що панували в колонії й комуні, якими керував А.С.Макаренко, наповнювали вихованців вірою та впевненістю у свої сили, сприяли формуванню почуття власної гідності, таке ставлення виховувало вміння опиратися чужому впливу, свідомо та плідно керувати почуттями й емоціями, відчувати себе вільно й комфортно в близькому соціальному оточенні [3, с.11-12].

Трудова діяльність відіграє також важливу роль не тільки в оволодінні трудовими вміннями та навичками, а й у фізичному розвитку вихованця. «Не правильно думати, що у трудовому вихованні розвиваються лише м'язи та зовнішні якості - зір, дотик, розвиваються пальці і т.д.. Фізичний розвиток у праці, звичайно, теж має велике значення, виступаючи важливим і абсолютно необхідним елементом фізичної культури. Але головна користь праці виявляється у психічному, духовному розвитку людини. Цей духовний розвиток повинен складати головну особливість людини» [4].

Також з точки зору сьогодення, викликають інтерес педагогічні погляди А.С.Макаренка на роль та можливості сімейного виховання у плані трудової підготовки молодшої людини. Педагог підкреслював важливість трудової підготовки для формування повноцінної особистості, а не лише для виховання «працівника-виробника».

«Праця має не лише значення суспільно-виробничого, але має велике значення і в особистому житті. Ми добре знаємо, наскільки веселіше і щасливіше живуть люди, які багато що вміють робити, яким все вдається і у яких все ладиться, які не розгубляться ні за яких обставин, які вміють володіти речами і керувати ними». Важливим фактором створення якостей, які формують стимул до праці, на думку А.С.Макаренка, є сім'я. «Та дитина, яка одержала у сім'ї правильне трудове виховання, та і у подальшому житті з великим успіхом буде проходити свою спеціальну підготовку. А ті діти, які не набули у сім'ї ніякого трудового досвіду, ті і кваліфікації не можуть одержати доброї, їх переслідують різні невдачі, вони виходять поганими працівниками, незважаючи на всі зусилля державних закладів» [4].

Підготовка дитини до трудового виховання має починатись дуже рано. «Починатись воно має у грі» [1]. Як дитина поводить себе в ігровій діяльності, такою вона буде і у трудовій. На думку А.С.Макаренка, активна гра повинна передувати праці, посідати значне місце у вихованні. Чим менший вік дитини, тим більше часу має займати гра. Із

зростанням дитини трудові доручення повинні ускладнюватись, але ігрові моменти в праці повинні зберігатись.

Кожна сім'я виконує господарську функцію. Це відкриває широкі можливості для виховання дитини. Батьки мають залучати дітей до обговорення сімейного «фінансового бюджету». Під час таких обговорень діти повинні зрозуміти, що ті гроші, які батьки приносять додому, це не лише зручна річ, на яку їх можна витратити. Це ще й плата за роботу, яку батьки щоденно роблять, яка є корисною для суспільства.

Найголовнішим методом виховання працелюбною людини у сім'ї, як наголошував А.С.Макаренко у «Лекціях про виховання дітей», є батьківський приклад. Немає чудодійного рецепта, за допомогою якого можна перетворити ледаря на працелюбну людину. Часто лінощі розвиваються у дитини завдяки неправильному вихованню, коли батьки не виховують у неї енергії, не привчають долати перешкоди, не пробуджують інтересу до сімейного господарства, не залучають у спільну працю, не виховують звички до праці, роблячи все за дитину, жаліючи її. Спосіб боротьби з лінощами один: поступово втягувати дитину в сферу праці, повільно пробуджувати в ній трудовий інтерес. Діти беруть приклад із батьків [1]. Ніякі виховні методи не допомагатимуть, якщо є вади у характері і особистості батьків.

А.С.Макаренко наголошує, що праця - це зовсім не те, чим зайняті руки юнаків. Праця це те, що розвиває людину, підтримує її, допомагає самовдосконалюватись, готує до самотності. Працелюбство і здатність до праці не дається від природи, але виховується з раннього дитинства. Праця повинна бути творчою, тому що саме творча праця, робить людину багатою духовно, приносить радість, благополуччя.

Педагогічні погляди А.С.Макаренка стосовно трудового виховання особистості як у виробничому, так і у невеликому сімейному колективі, не втратили своєї актуальності і в наш час. Адже виховання працездатного суспільства є однією з головних завдань в сучасній Україні, в умовах розповсюдження у молоді «споживацької свідомості» та занепаду престижу робітничих професій, досвід А.С.Макаренка дозволяє здійснювати зміни на краще у підготовці молоді до життя.

Список використаних джерел:

1. Макаренко А. С Книга для батьків: Лекції про виховання дітей.- К.: Радянська школа, 1973. - 336с.
2. Машкіна Л.А. Педагогічна спадщина А.С. Макаренка у контексті сучасних освітніх реалій / Педагогічні науки.- 2008. - №2.- с. 57-65.
3. Носовець Н.М. Гуманістична спрямованість системи трудового виховання молоді в педагогічній спадщині А.С.Макаренка: автореф. дис. - Харків, 2004. - 25 с.

4. Шибанов А.А., Дуля І.П. та ін Виховання в школі в праці. - М.: 1976. - 426с.

Христофорова А.С.

студентка,

Кубанский государственный университет

ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ ФОРМИРОВАНИЯ КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ В ПОДРОСТКОВОМ ВОЗРАСТЕ

В современном обществе возрастает потребность в людях неординарно мыслящих, творческих, активных, способных нестандартно решать поставленные задачи и формулировать новые, перспективные цели. Поддержка креативных, одаренных, детей является основой воспитания талантливой молодежи – будущей национальной и профессиональной элиты общества.

Творческий, интеллектуальный потенциал общества во многом определяется деятельностью педагогов по выявлению, сопровождению и формированию творческого потенциала у ребят. Динамичное социально-экономическое развитие страны, модернизация российского образования актуализировали проблему эффективной организации работы педагогов по формированию креативности у учащихся старшего школьного возраста.

К сожалению, установка на массовое образование не позволяет в должной мере реализовать возможность развития личности в индивидуальной форме обучения. Поэтому одной из важнейших проблем современного образования является разработка необходимого методического инструментария, и создание среды, способствующей эффективному выявлению и дальнейшему развитию потенциальных возможностей учащихся. При этом особое значение имеет не только разработка качественных программ по формированию креативного мышления, но и оценка их эффективности.

При сложившихся обстоятельствах поддержка, развитие, творческого мышления, несомненно, становится одной из приоритетных задач системы образования. Совершенствование процесса выявления, формирование креативности одаренных, талантливых ребят составляет одну из важнейших задач современной школы и дополнительного образования.

Дополнительное образование детей ориентировано на освоение опыта творческой деятельности в интересующей ребенка области практических действий на пути к мастерству. Проблема работы с